

Kálaad bwé á cilə Wəheburê yé Isâ í dúgyá nə kálaad Wəheburê yí

Muud yêsh mə mpú shimal lə kálaad éga yé nyə e téduga nə í cúgé kálaad, í yidá bə bwiingúlə mílanj mí Zembî. Mətédúlé mäsə, kú nə muud mə cilə yé, kú nə muud bwé cilə yé. Nji məbədə mäsə ímpánzá yâ məshíné mə lúu 13 wá mə sá nə muud mpúg nə jísə kálaad nə bwé á kənd buud.

Muud nyə á cilə yé ngə bándulə okristen nə bwé kú nyiŋgə kənd mítédúgá Mácçé mə Moyîz dî. A ka ngə lwó bwo nə cug mə Krîst nə iséy byé í ntə sâ jêsh búúd búsə nə ŋkul téduga nə í də cug búúd yí.

Kálaad mə bwey na námá lwó mətédúléd nə Zembî nyə a lwóya sâ á jísə yí wá Yésus-Krîst (1.1-3). Kálaad éga ji nə fwámé məma məŋkəw məlól:

- (1) Krîst mə jág bul ntə sâ jêsh (1.4–10.18).
- (2) Oləye bwé nádag búgəd (10.19–12.11).
- (3) Baalé məcwûŋ nə ibwádán (12.12–13.25).

Zembî ngə lésha nə buud nə zhí a Mwân yé

¹ Yág í, Zembî nyə á də lás nə odá ija ija, mimbii mimbii nə zhí á *buud ɔ mícúndə bé. ² Nə ndéé, mwów mâ məzhúgúlâ móga di, a mə lás nə shé nə zhí a Mwân yé. Mwân yé wəŋg wá nyə á balan nə ndí sálə shí nə gwów yé; nyə a mə tâl nyə nə a bág lág nə isâ byêsh. ³ A ji njəs í ngə zhu mílwanə mí Zembî

dí yí, a jì zhigîm mbɛɛla má Zembî, a ηgə shúgal isâ byêsh nə ciyá jé álal-ηkul, isâ byêsh yâ shí nə gwów. Ja nyə á shîn fúb buud, yíl bwo *misám yí, nyə á kə jì gwów, mbwê mənɔwúm má Zembî á ηkul nyêsh dí.

Mwân má Zembî mə ntɔ wáɛngales

⁴ A ntɔ *wáɛngales, jíná Zembî nyə á gwiid nyə yí ntɔ jíná dán. ⁵ Mpugá ná Zembî nyə abwélé ci nə ηgwól *éngales ná: «Wo jì Mwân waamê, mə má byá wo múús». Nda námá nyiηgə ci ná: «Mə é bə nyə sóɔηgá, a bə mə mwân». ⁶ Njì, ja Zembî mə nyiηgə zə jil Mwân yé a cúmbá shí ga dí yí, nyə ná:

Wáɛngales ó Zembî bêsh
bwé kúdúg məmpwoombú
mándəlúd yə nyə gúmá.

⁷ Nyə á ci shú wáɛngales ná:

A dɔ sá ná wáɛngales bé bwé bág nda fufê,
a sá ná osóal ɔ mäsáal bé bwé bág nda ηgwiile kuda.

⁸ Njì nyə á ci shú má Mwân yé ná:

Yé Zembî, ijwúga byô í bá jì kú nə zhúgá.
Otútəlí wé bwé ηgə lwó nə wo ηgə jwú nə faan dwô.

⁹ Wo á cɛel otútəlí, wo mpii fúlú a kú bích mácɛɛ;
sâ jɔɔηg wé jí ná, yé Zembî,
Zembî woó nyə a gwáágalə wo məwúdə má
máshusug;

ntó jì ná nyə á yə wo cé í ntɔ búúd ɔ gwoɔηg bwô yí.

¹⁰ Zembî nyə á ci námá ná:

Yé Cwámá, mátéédúlé di, wo wé wo á fwɔ shí,
wo a sá námá jɔη nə məbwé mwô.

¹¹ Isâ byɔɔηg byêsh í bá shîn,

1:4 Ifz 1.21; Flp 2.9 **1:5** Sôm 2.7; 2Sa 7.14; Mat 3.17; Mís 13.33;
Heb 5.5 **1:6** Sôm 89.28; 97.7 **1:7** Sôm 104.4 **1:8** Sôm 45.7-8
1:10 Sôm 102.26-28

nji wεε njul kú nə zhúgá;
byêsh í bá bə íbwoodú nda mikáándá,
12 wo bá báág byo nda bwé dε báág jud ná.

Haaw. Í bá shîn cénd nda káándá.
Nji wεε wo njúl nji mbií ngwûd,
mimbú myô kú bwεε shîn.

13 Zembî nyə abwélé námá ci nə ηgwól éngəles ná:
Jig shí wa mádí mbwê məncwûm
kə wós ja mə é culushi mízhízhíη myô,
mí bə wo sâ wó dε tâl mákuú yí!

14 Wəéngəles bəη ná wé ozó? Nγαá bēsh búsə
mishíshim mí ηgə sēy nə Zembî, Zembî ka dε kənd
bwo ná bwé kág ηgə kwíind buud bwé bá ηwa cug
tāη ilági Zembî mə bá yə sə yí?

2

Zembî má cug shé

1 Nda jí ntó ná, í bul jii ná shé mpúg wá mílúú
sâ bwé á jaaw shé yíid, ηkwanǵá sə á bá kwab zhí.
2 Shé mpúgá ná kéel *wəéngəles bwé á zə nə ndí yág
yí, í á bə álal-ηkul; muud yêsh nyə á caam məcεε,
nda bish dwo yé, nyə a shí bwəma nə intágúli í á
jəla yí. 3 Nda jí ntó ná, shé má ká bə kú bish shísha
məma cug bwé ηgə jaaw shé yí, shé nda bá bwεε
faam. Cwám̄ba nyəməfwó wə nyə a tééd jaawúlə lāη
á cug jəηgû, buud bwé á gwág nə nyə wá bwé mú zə
báásulə shé wə. 4 Shú lwólə námá ná kéel dəηg dúsə
fwámé kéel, Zembî nyəməfwó nyə a wéeshuli isâ í
ntə buud ηkul yí, nə *isâ í mímbúgú nə *məshimbá

1:13 8.1; Sôm 110.1 1:14 Sôm 34.8; 91.11 2:1 6.4-6 2:2
Mis 7.38, 53; Gal 3.19 2:3 10.29; 12.25 2:4 Yuá 2.11; Mis 2.22;
1Kr 12.4-11; 2Kr 12.12

mimbií mimbii. A mú námá yə bwo idáás Shíshim má dɛ dáás búúd yí, nda nyə á cɛel ná.

Yésus, Mwân má Zembî nyə á zə bə muud

⁵ Haaw. Kala búúd sə ngə ci ná í bá bə yí, wəéngəles dí bwə bá jwú nə gwo, Zembî nyə a shígé sá nə í bág bə ntó. ⁶ Í yidá bə cilyá Kálaad Zembî dí ná:

Yé Zembî, wo ngə tédɛga muud nəcé a ji jí?

Wo ngə kweemb kukwumɛga múúd nəcé í bálə jí?

⁷ Wo má səl nyə shí fúfwála, cɔ wəéngəles.

Ná ndéé, wo má sá ná a nkánɛwag, a bəg nə gúmá nda cî.

⁸ Wo má wá ísâ byêsh mányámá má múúd dí.

Haaw. Sálə Zembî má sá ná a jwúg nə isâ byêsh yí, tə sâ ngwúnd nə ngwúnd í alúgé. Nji, shé cugé nə nkul fwo dúg ja gaád ná a ngə jwú nə isâ byêsh. ⁹ Nji, sâ shé mú ngə dúg yí jí ná, Yésus muud Zembî nyə á səl shí fúfwálá cɔ wəéngəles yé, a mú ngə nkənɛwag, a njúl nə gúmá nda cî, nəcé nyə á jug ná ndéé a yə. Nyə á zə cé buud bəsh, lwóyálə mpaam Zembî nyə á baam nə bwo yí.

¹⁰ Zembî wə nyə a té isâ byêsh, nyə wə ngə sá ná byêsh í ngəg nə kyey mpwogé, nyə námá wə nyə á jii ná ncúlyá zhwoɡ bwân bé bwə nkənɛwag mənknɛwag mé. Í á ka jəla ná a sáág ná micúnj mí bííg Yésus muud nyə á juw zhíí ná bwán ó Zembî bwə bííg cug yé, micúnj myəwng mí mú mɛel sá ná Zembî jílug nyə jiya í á jəla nə nyə yí. ¹¹ Ntó, nə Yésus muud ngə sá ná buud bwə bəg minkénkè mí búúd yé, nə buud á ngə sá ntó wá, bəsh búsə nə shug

2:6 Sòm 8.5-7 **2:8** 1Kr 15.27 **2:9** Flp 2.8-9 **2:10** 1Kr 8.6; 12.2; Mis 3.15 **2:11** Mat 25.40; 12.50; Yuá 20.17

ηgwûd. Gwə wə á jí kú gwág shwôn jówúlə bwo ná omínyonhə bé yí. ¹² Ntó wə á cí ná:

Mə bá du bwiing omínyonhə bām bímbí lú múúd wo jí yí,

mə sey wo isusa i gúmá ja bwə sééngyá ná bwə gúmal wo yí.

¹³ A nyiingə námə cí ná:

Mεε jám júgúwé jêsh í bá bə nyódí.

Nyə námə ná: «Mə wə éga, nə bwân Zembî nyə á yə mə wá». ¹⁴ Nda jí ná bwân á ηgə cí óni búsa nə mishwun nə məcíí ná, Yésus nyə á ηwa námə nyúul muud, a bə nə mishwun nə məcíí shú ná a yág, shwiy dé mú culashi ηkúl mə Njwû məjamb, nyε muud nyə á ηgə kyey nə shwiy yé. ¹⁵ Nyə á yə ntó shú ná a yíl búúd bêsh mányámád, nəcé bwə á ηgə cugə ηkúmba cug nji ηgələ fúndə shwiy, cug mányámá. ¹⁶ Í má mpu nyîn ná Yésus nyə a shígé zə kwiid wéηngales; nyə á yida zə kwiid mpwoη buud mə *Aburaham. ¹⁷ Sá jəηg wə í á sá ná a céndúg bə nda omínyonhə bé məzhií mêsh, shú ná a bág bwo fwámé Ajəláci á ofada mə gwág bwo sey lámúd yé, á sá ísey váál Zembî mə céel yí. A jí Ajəláci á ofada ná a sáág *mátúnuga, yíl búúd *misám myáj. ¹⁸ Yésus jí nə ηkul kwíínd búúd məbwəbúlán mə ηgə fwágusə məkuú shí wá, nəcé nyəméfwó nyə á fwo námə bwəma nə məbwəbúlán, nyə á jug.

3

2:12 Sôm 22.23 **2:13** Iza 8.17-18 **2:14** 2.17; Yuá 1.14 Njwû məjamb; Yuá 8.44; 12.31; 1Yn 3.8; Mbú 12.10 **2:15** Rom 8.21
2:16 Iza 41.8-9 **2:17** 4.14; 5.2; Flp 2.7; 1Yn 2.2 **2:18** 4.15; Mat 4.1-11

Yésus-Kríst má ntə Moyîz

¹ Nə ndéé yé míŋkəŋkə mí ómínyəŋə bəm, bí buud Zembî nyə a má námá jəw nə bi bág ŋwa ŋkəw cug á gwówád wá, kəndugá mitédúgá wə Yésus. Nyə wə sə ŋə magulə tām buud nə a jí *muud lwámá má Zembî, a njúl Ajəláci á ofada yé. ² Nyə á sá iséy byé váál í á kwaga mísh má múúd nyə á nti nyə yí, námá nda Moyîz nyə á kyey nə njów búúd má Zembî wəsh váál í á kwaga yí ná. ³ Mpugá ná Zembî nyə a dúg ná Yésus má jəlá nə bul ŋwa gúmə ntə Moyîz, námá nda múúd mə lwə njów má də ŋwa gúmə ntə njów wáméfwó ná. ⁴ Bi mə mpú ná njów wəsh í də bə nə muud nyə ámə lwə yé; nji, Zembî wə má də lwə ísá byəsh. ⁵ Moyîz nyə á kyey nə njów búúd má Zembî wəsh váál í á kwaga yí. Nyə, nyə á bə səl məsáal, ŋǧlə lwó ná sá Zembî mə bá jaaw búúd yí í bá bə búbalé. ⁶ Kríst ŋə sá iséy byé váál í kwága yí. Nywá ji Mwán á njów má Zembî. Njów má Zembî wəŋg wə shé, ŋkí shé má ké nə inkáŋ shwóg, kə námá shwóg nə ŋǧlə bə nə milúú ná sáŋ nəcé sə ŋə bwánd nyə nə búgá.

Zembî má də yə búúd bí nə búgá wá wogá

⁷ Gwá wə ŋkəŋkə Shíshim ŋə ci yí, ná:
 ŋkí bi mə gwág kál dé múús í,
⁸ kúgá sá nán
 nda ja búúd bwá á sá mŋgáádé yí.
 Jwəw dəŋgú, buud bwá á kə nə məkugulə
 wə Zembî núŋ shí a shwééshá dī.
⁹ Osóŋgú bún bwá á shweenzh mə cínəŋg

3:1 4.14 **3:2** Ilŋ 12.7 **3:6** Mwán: 5.8 bwánd nyə nə búgá: 3.14; 4.14; 6.18-19; 9.28; 10.22-24, 35; 13.14; Kol 1.23; Flp 3.20; 2Tm 4.8 **3:7** Sóm 95.7-11 **3:8** MmN 17.7; Ilŋ 20.2-5

nə bwə dǫg sâ mə é sá yí.

Bwə á shweenzh mə, í njúl nə bwə á shí dǫg
 ísâ mə á sá bwo ¹⁰ tâŋ mimbú məwûm mánô yí.
 Nda bwə á du she nə bwə dǫg sâ mə é sá yí nə,
 mə á nyada nə kala búúd jəŋgá,
 mə mú ci ná: «Búsə ja jêsh nji dúlə wush;
 bwə afwóyé mpu zhí mə ŋgə lwó bwo yí».

¹¹ Mə mú ka kɛɛn nə mpimbə ná:

«Bwə ábúle bwelɛ kumə
 kúl mə á kwəmsa bwo wogá yí».

¹² Bwaŋg, bi ó bey nə ŋgwól múúd gwoonŋ wán
 bág nə bów-bôw lâm, lâm á kú nə búgə nə ndéé a
 mú yid kwonə nə Zembî á kuwô. ¹³ Yidagá du sá ná,
 jwów dêsh búúd bí nə ŋkul jôw nə «múús» yí, ŋgwól
 cwîny ŋgwól, ŋgwól cwîny ŋgwól. Dugá sá ntó shú nə
 *sám í nda bá shiig təɔ muud á bídí gwoonŋ nə ndéé
 nyâŋ mú bæ nə núŋ. ¹⁴ Nəcé shé músə *Křist buud
 ó gwoonŋ bɛ, ŋkí shé mə bii búgə məbwə məbá kə
 wós məshínéd, námə nda shé á tɛéd mətɛédúléd ná.

¹⁵ Shé kúgá wusa nə jísə cilyá Kálaad Zembî dí ná:

Ŋkí bi mə gwág kál dé múús í,

kúgá sá núŋ

nda ja búúd bwə á sá mĩngáádé yí.

¹⁶ Ozó bəŋ bwə á gwág kál mə Zembî nə ndéé
 bwə mú sá mĩngáádé wá? Ŋgáá í á bæ buud bəsh
 Moyîz nyə a wú nə ndí Igípten wá? ¹⁷ Ozó Zembî
 nyə á nyada nə ndí tâŋ mimbú məwûm mánô wá?
 Ŋgáá í á bæ buud bwə á sâm nə ndéé mimbimbə
 myâŋ mí mú ŋgə mpáŋguli shí a shwééshád wá?

¹⁸ Ozó nyə á kɛɛn nə bwə ábúle bwelɛ kumə kúl nyə á

kwəməsa bwo wogá yí? Ngaá í á bə buud bwá á sá nyə miŋgáádá wá? ¹⁹ Haaw! Shé má dúg na né bwá á shígé kumə kúl Zembî nyə á kwəməsa bwo wogá yí nəcé jí? Nəcé bwá á ban né bwá abúgúláyé.

4

Shé á jáláyé nə shúb wogá má Zembî

¹ Zembî nyə á bwey kaag ná a bá sá ná buud bwá yówulag; ŋkaagə nyəŋg nyí ná. Bi ó ka bey ná ŋgwól múúd á gwoŋg jín bág shúb wogá jəŋg. ² Shé á shí námə gwág kéel má Zembî nda bwo. Nji, wəŋ gwágúlə bwá á gwág yí í á shígé kwíind bwo təə sá, nəcé bwá á shígé *búgula sá bwá á gwág yí. ³ Shé báá obúgula shé mú ŋgə yəwula, kú bə bwo, nəcé nyə á ci shú dánjúd ná:

Mə mú ka keen nə mpimbə ná:

«Bwá ábúle bwele kumə

kúl mə á kwəməsa bwo wogá yí».

Zembî nyə á ci ntó í njúl ná, ja nyə á fwə shí nə gwów yí, nyə á shí shínal ísáy byé byêsh. ⁴ Shú sá í dúgyá nə jwôw á zaŋgbá yí, sá má mpú ná Zembî nyə á ci gúl kúkúlúd nyádí kálaad dí ná: «Zembî nyə á ka yəwula nə ísáy byé byêsh jwôw á zaŋgbá». ⁵ Gwá námə wá á ci wa jíga kúkúlúd ná: «Mə abúle bwele sá ná bwá yówulag». ⁶ Ntó ji ná cígúlá í bwey bə ná Zembî mə bá sá ná bóól búúd bwá yówulag. Nji, buud bwá á tééd gwág kéel wá, bwá á shígé yəwula, nəcé məlwê. ⁷ Nda jí ntó ná, Zembî má tâl dúl jwôw búúd bwá é ci ná «múús» yí. Nyə á zə tâl jwôw dəŋgú mimbú mí má bwey bul cə té wulə fwála má Moyíz; nyə á ka ci

mpu mə *Dávid dí nda nyə ámə fwo ci ná, ná: «ŋkí bi mə gwág kál dé múús hí, kúgá sá nún».

⁸ Í á mbəm bə ná Yeshuwa nyə a sá ná kúl búúd í yówulag ja bwə á shîn nyí shí á cəplá yí, Zembî nyə a shígé nywá nyiŋə ci ná dúl jwów lú wogá dúsə.

⁹ Ntó má lwó ná gúlúgá wogá jísə ná shú búúd ó Zembî, í njúl nda fwámé wogá Zembî nyə á woga jwów lú zaŋgbá yí. ¹⁰ Nəcə, muud Zembî mə sá ná a yówulag yé, nyə é yowula nə iséy byé byêsh námə nda Zembî nyə á yowula nə byé ná. ¹¹ Nda jí ntó ná, shé wágá mənkuł ná shé bág yowula nda Zembî nyə á kaag ná; shé wágá mənkuł shú ná muud nda bá shúb nəcé sálə mbií málwə bwə á sá má.

¹² Mpugá ná Milású mí Zembî mísə mikuwó, mí njúl mi aŋkál-ŋkálâ. Mí də bəwəli ntə kafwele jêsh bwə də jəw íkómb íbá yí. Mí də nyí múúd nyúúlád kə kumə kúl mí béég *jím bá *shíshim yí; mí də béég mábwoq mə nyúúl nə óshú ó íyasád. Milású mí Zembî wə mí də lwó ŋkí mitédúgá nə iyuug yâ lâm, bísə ŋkí bôw, ŋkí bísə ŋkí nywa. ¹³ Kú ntəg nə təə sâ Zembî nyə á té yí jí nə ŋkuł shwaaw Zembî. Isâ byêsh bísə oshushwáás, ompajáá nyédí míshád, nyə muud mə bá sá sə shitóg yé.

Yésus ji wúsú Ajəláci á ofada

¹⁴ Shé mú nə wúsú shísha Ajəláci á ofada nyə á lína jon lə gwów yé*, nyə wə Yésus, Mwân má Zembî. Nda jí ntó ná, shé kágá nə búgá jísú shwóg, kú bwəle tag. ¹⁵ Nəcə, Ajəláci á ofada shé mú nə

4:8 Mbá 31.7; Zho 22.4 **4:10** 4.4 **4:12** Iza 49.2; 55.11; Zhe 17.10; Yuá 12.48; Ifz 6.17; 1Pr 1.23; Mbú 1.16 **4:14** 5.8; 8.1 Ajəláci á ofada: 2.17-18; 3.1; 5.1, 4-6; 7.24-28; 8.3; 9.7, 11 * **4:14** Nyə á kə kumə kúl Zembî jí yí. **4:15** 2.18; 5.2; 7.26; 9.12; 1Yn 3.5

ndí yé, cúgé nyɔɔŋg jí nda gwág shé cey lámúd nə tag dúsú yé. A yidá bæ nyɔɔŋg jí nə nyə á bwəma nə məbwəbúlán məzhií mēsh nda shé, nji a nda sá *sóm yé. ¹⁶ Ntó, shé shíshúgá Zembî kúná-kúnə kú fúndə. Shé shíshúgá nyádí caaŋgəd kúl á ŋgə lwóya mpaam yí, a gwágúg shé cey lámúd a sá shé mpaam, a kwíínd shé ja shé má jí kwííndyá yí.

5

¹ Bi mə mpú nə bwə də féesh múúd yēsh mə bád Ajəláci á ofada yé mpédúgá buud, bwə təl nyə ná a dúg sēy nə Zembî shú dán. A də kala ísá bwə yə Zembî yí, də sá *mátúnuga shú nə *misəm myáŋ mí jimbúg. ² A ji nə ŋkul mpu mícúŋ íwugúlu nə minjé-gwôw mí ŋgə bwəma nə ndí myá, nəcé a ji námá múúd nə iləm námá nda bwo. ³ Sâ jɔɔŋg wə jí ná, á jələ nə də sá mátúnuga shú jimbálələ mísəm myâ nyəméfwó, nə myɔɔŋg myâ kúl búúd námá. ⁴ Muud cugé nə ŋkul wánda jiya jɔɔŋgú wánda wándág nə á ŋwa gúmá; Zembî wə má də jôw búúd bwə ŋwá jiya jɔɔŋg wá námá nda nyə á jôw Arɔɔn ná.

⁵ Ntó námá wə jí nə *Kríst yé. Kríst nyə a shígé wánda jiya jɔɔŋgú wánda wándág nə á ŋwa gúmá; Zembî wə nyə á yə nyə gwo, Zembî muud nyə á ci nə nyə ná: «Wo ji Mwân waamê, mə má byá wo múús».

⁶ A nyiŋgə námá ci gúl kúkúlúd ná: «Wo ji fada, wo é ji jiya fada dí kandugə á kandugə nda Melukisedek».

⁷ Ja Kríst nyə á ŋgə cugə wa shí ga dí yí, nyə á də bul jəgula, də téég Zembî məbwə, Zembî muud nyə

4:16 10.19 **5:1** 4.14 **5:2** 2.17-18; 4.15; 7.28 **5:3** 7.27; 9.7;
Ləv 9.7; 16.6, 15 **5:4** Arɔɔn: MmN 28.1 **5:5** 1.5 **5:6** Sôm
110.4; Heb 6.20 **5:7** Mat 26.36-46

á bə nə ŋkul sá ná a kú yə yé. Nyə á də kîm, a jii, məzhwííle wóós. Zembî mú gwág nyə, nəcé nyə á bə nə mægwág nə Zembî. ⁸ Tεem bə ná nyə á bə *Mwân má Zembî, nyə á bwəma nə micúŋ, mí mú jíguli nyə mægwág. ⁹ Zembî mú sá ná a bég váál í jéla yí. A mú bə ámádí á cug á kandugə kandugə, də yə búúd bēsh bwé sá nyə mægwág wá. ¹⁰ Haaw! Zembî nyə á təl nyə mbií Ajəláci á ofada má Mελakisedεk.

Bəw ja múúd mə béégyá nə Zembî yí

¹¹ Bulya isâ sá bí nə sá cíg na yí. Nji, shú ná sá féégúg bí byo, í bul kwowəla, nəcé bi ádé ná lεel mpu gwág. ¹² Bweyúlə bí á jəla nə bwey bə oyíguli. Nji, í ŋgə ná jii ná muud jígúlig bí isâ bwé jéla nə fwo tééd mpu mínjígúla mí Zembî dí yí. Í ŋgə ná jii bí mənyá má bəl, kú bə fwámé ídāw. ¹³ Muud ŋgə ná cugə nə mənyá má bəl yé nyə afwóyé wáməulə nda á cúgəg tətəlí mísh má Zembî dí ná; a ji ná kúkény. ¹⁴ Nji, buud bwé á má lal wá, báá wé bwé jéla nə fwámé ídāw, nəcé bwé á má jíg cug ná ndéé milām mí á má janzəulə bwo nə dúlə wá mímbéégí mpédúgá mənywa nə məbōw.

6

¹ Ná ndéé, shé kágá shwóg, shé jígúgá isâ í Zembî í jéla nə buud bwé má lal búgəd yí. Shé yówug dúlə nyingə kə mpús kə də ŋwa mínjígúla mí *Krîst myâ mətéédulé. Shé kúgá nyingə tééd límúlə límuga ja shús. Ntó ji ná shé kúgá nyingə ŋgə ŋwa mínjígúla myâ nda múúd mə jéla nə yíl

5:8 1.2; 4.14; 6.4-6; 7.3, 28; 10.29; Yuá 1.34 mægwág: 4.15; Flp 2.8
 5:9 7.27 5:10 5.6; 6.20 5:12 1Kr 3.2 5:14 13.9; Rom
 16.19; 1Kr 14.20; Ifz 4.14 6:1 9.14

lâm mîsólúgá mí shwiy dí, *búgula Zembî ná; ² nə minjígulá mí dúgyá nə minduwán* nə dúlə bəd búúd məbwə yí; ηkí ntāg minjígulá mí dúgyá nə gwûmúlə mímbimbə mí bá gwûm yí, nə sémyé mîlésú á kandugə kandugə yí. ³ Mbô! Shé ányingəye ηgə bɛ bini; ηkí Zembî mə magulə, shé mə zə yida ηwa minjígulá mí jálá nə buud bwə á mə lal wá yí.

⁴ Ból búúd bí ná, məηkenya mə Zembî mə á shí kwan bwo, bwə á shí bə nə kəw á isə Zembî ηgə yə buud bé yí, bónôη bóólúgá bwə á shí lág Nkəηkə Shíshim, ⁵ bwə á shí kagulə mánywa mâ Mîlésú mí Zembî, bwə á shí námə kagulə ηkul Zembî mə bá yə búúd mwôw mə zág má yí. ⁶ Mbií búúd ni, ja bwə mə yid kwon nə Krîst yí, muud cugé ná nə ηkul nyingə sá ná bwə nyingəg kənd mîlām wə Krîst. Nəcə banúlə bwə mə ban *Mwân mə Zembî yí wúsə bwo nda bwə ηgə nyingə bwambulə nyə kwolós dí jáη ja, ηgə nyingə sá né a nyíngəg bwəma nə shwôn tâm buud.

⁷ Mpugá ná, nyúl shí í ká tag nə ompú ná ndéé í kə ídəw, Zembî bwádan nə shí nyɔɔηg, buud bwə á bɛ məmpəg wá bə nə mfíí. ⁸ Nji, í ká yida kə íbiin-bíin nə məgwaagulə, í lág kúnə-kúnə ná Zembî lwéemug nywo nəcə í cugé nə mfíí; zhúgúlá zhúgúlâ, bwə jígal nywo.

⁹ Nji, yé bwááηg mə búl cɛel wá, tɛem bə ná sə ηgə lás ntáni, sə ηgə mpu búbálé ná bí báá bí təl fwámé zhííd, bí ηgə sá isə í lwó ná bí mú nə cug yí. ¹⁰ Nəcə,

6:2 Yuá 3.25-26; Mis 19.1-6 * **6:2** Na cugé nji nduwán óbúgula bwə də duwan yí, Oyúden bwə á də námə bə nə wāη nduwán nə myáη mîsólúgá. **6:4** 2.1-3; 5.8; 10.26-29; 12.25; Mat 12.31; 1Yn 5.16

6:8 Mat 13.7, 22 **6:10** 10.32-34; 13.1; 1Yn 4.7-12, 19-21

Zembî cugé nə olíñgî ná a bá wusa sâ bí ñgá sá yí nə mbii bí má céél nyə yí. Ceelí jəŋg í ñgə nyín nə séyúle bí ñgá sêy nə buud bé wú yág zə wóos múús yí. ¹¹ Sá ñgə bul jii ná muud yêsh á sámbá jín yáágúg nə ñgálə cugə cug jəŋgú cé cug, ja jəŋgú bi mú bá bii ísâ bí ñgá bwánd nə búgá ná í bá bə yí. ¹² Kúgá sá íkóódúgú; yidagá ñgə sá nda buud bwé má jéég mányúúl wə Zembî kú nə milámusa wá, bwé wə bwé bá bə nə kəw lú ísâ Zembî nyə á kaag bwo yí.

Nkaagə Zembî nyə á kaag Abəraham yí

¹³ Ja Zembî nyə á kaag *Abəraham ñkaagə yí, nyə á keen ñkaanə. Nda jí ná ñgwól múúd cugé fwámé múúd ntə Zembî ná, Zembî nyə á keen jínə dé nyəméfwó, ¹⁴ nyə ná:

Búbále, mə bá bwádan nə wo,
mə sá ná mpwoŋ buud nywô
í búlug bul bulya.

¹⁵ Abəraham nyə á ka námə bwánd ñkaagə nyəŋgú nə lâm jisów né ndeé, í mú námə bə nda Zembî nyə á kaag nyə ná. ¹⁶ Ja múúd má də keen ñkaanə yí, á də keen múúd jí fwámé múúd ntə nyə yé, ñkaanə mú já, muud kú ná sá máshwán. ¹⁷ Ntó, Zembî nyə á ceel ná buud bwé á lúg nə ísâ nyə á kaag yí bwé mpúg ná nyə abále nyiŋgə cénd cígúla á má ñwa yí, a mú keen ñkaanə. ¹⁸ Ná ndeé, nə ñkaagə Zembî nyə á kaag yí, nə keenúle nyə á keen búbále yí, ñgwúd nə ñgwúd á na í cugé nə ñkul salan, nəcé Zembî cugé nə ñkul bwiŋg íjǝǝ. Nyə á kaag, a nyiŋgə keen búbále nəcé ji? Í á bə shú ná mányúúl má lálug shé buud shé má

kə shwaaw nyədí, ηgə bwánd sá á má kaag shé wá.
 19 Bwándúlə shé ηgə bwánd nə búgə wəɔηgá, wúsə shé shwamá shú nə lâm nda ηkúηkulə. Nda jí ntó nə, shé mə bá kumə kúl Zembî jísə yí, líínálə kə mpúsə sanda†. 20 Wu wə Yésus nyə á kə shé shwóg kə nyíi shú dúsú yé. A músə Ajəláci á ofada á kandugə kandugə námə nda Melukisedek nyə á bə nə.

7

Melukisedek

1 Melukisedek sá ηgə ci éne nyə á bə njwú-buud á Salem, a njúl námə fada mə Zembî á gwów-gwów. *Aburaham nyə á kə lumbəli dəamb nə bóól ójwú-buud, a mú ntə bwə. Ja nyə á ηgə nyiηgə yí, Melukisedek nyə á kə bwəma nə nyə zhíid kə bwádan nə nyə. 2 Ja jəɔηg wə Aburaham nyə á yə nyə *ηkəw wúm á isá byésh nyə á wú nə ndí dóómb dí yí. Jínə lú Melukisedek í tééd fwo kə nə «njwú-buud jí nə otútəlí yé». Nyə á nyiηgə ntəg bə njwú-buud á Salem, ntó nyiηgə kə nə «njwú-buud á mpwogé». 3 Melukisedek nyə a shígé bə nə sóóηgá, kú nə nyəɔηgá, kú nə byél, muud nyə ampúyé ja nyə á byél yí, muud kú mpu ja nyə á yə yí. Nda Zembî nyə a sá nə a bəǰlag *Mwân mə Zembî nə, a ji fada á kandugə kandugə, kú nə cénd.

4 Fwogá ná dúg bímbí lú fwámé múúd Melukisedek nyə á bə yí! Mbií fwámé múúd á nə mpáámbe jísú Aburaham yə nyə ηkəw wúm á isá

6:19 3.6; Rom 5.5; Heb 9.3 † **6:19** Lóg Mat 27.51, ηkí Mak 15.58, ηkí ntəg Luk 23.45 jísə sanda í á də wá nji mpédégá fúm á ci nə mpáánzá nyésh yí. **6:20** 4.14 Melukisedek: Sòm 110.4; Heb 5.6, 10; 7.1-4 **7:1** Melukisedek: Mət 14.17-20; Heb 5.6

byêsh nyə á wú nə ndí dóómb dí yí. ⁵ Buud bêsh bwé á dɛ tɔw ofada mpwɔŋ buud mə Lévi dí wá, nyúl mpéndí á Mácɛɛ mə Moyîz í ngə yə bwo ŋkul ná bwé dúg gwáámb búúd ɔ *Izarəyêl ŋkɔw wúm á isâ byáŋ. Ntó ji ná bwé jəlá nə ŋwa kɔw dɔɔŋg ómínyɔŋɛ bəŋ dí, í njúl ná omínyɔŋɛ bəŋ búsə námé bwân ó Aburaham. ⁶ Sá ŋgwúdú, Melukisedek nyə á shígé bə múúd á mpwɔŋ buud nyáŋ; nji, tɛɛm bə ntó, nyə á ŋwa kɔw dɔɔŋg wé Aburaham, a bwádan ntâg nə Aburaham, í njúl ná Aburaham wé Zembî nyə á kaag mənkaagó mâ kúl jé yé. ⁷ Shé mə mpú kú nə məshwán ná fwámé múúd wé mə dɛ bwádan nə zhizhe muud. ⁸ Jísə na ná, jígə kóómb di, ofada bwé dɛ ŋwa kɔw dɔɔŋg wá, bêsh bwé dɛ bə búúd bwé bá yə wá. Nji, Micilyá mí ngə ci ná Melukisedek nywáá ngə ná cugə. ⁹ Sá bí nə ŋkul ka ci na ná, ja Aburaham nyə á yə Melukisedek ŋkɔw wúm yí, Lévi muud mə jəlá nə ŋwa dwo yé, nyə a shí námé yə Melukisedek kɔw dɔɔŋg na məbwé mə Aburaham dí. ¹⁰ Sá bí nə ŋkul ci ntó nəcé, ja Aburaham nyə á yə Melukisedek ŋkɔw wúm yí, í á bə Lévi njúl Aburaham məbwugúlu dí cwû*.

Yésus ji mbii fada mə Melukisedek

¹¹ Mácɛɛ Moyîz nyə á yə buud ɔ *Izarəyêl mə má ngə ci ná ofada bwé dúg zhu beɛnd mə Lévi dí. Ká, jiya fada á beɛnd mə Lévi í á shígé mpu sá ná isâ í bág váál í á jəla nə bə yí. Í á mbəm mpu sá ntó, ki í á shígé nyiŋgə jii ŋgwól fada njúl nda Melukisedek; í á nywá námé ka bə nji ofada wâ váál mə Arɔɔn.

7:5 Ilɪ 18.21 * **7:10** Lévi nyə á bə mwân mə Yákwab, Yákwab mwân mə Izaag, Izaag mwân mə Aburaham; ntó ji ná Lévi nyə á bə Aburaham məbwugúlud.

¹² Nə ndeé, ja jiya fada í má cénd yí, í jii námá ná mæççé má á ðu fwo bæ má má céndúg. ¹³ Shé má mpú ná muud sá ngó ci éne nyə a byél bæend shúsád; tə mbyágá ngwúd nə ngwúd á bæend jəng í á shigé fwo bwelə sêy *alatâr dî. ¹⁴ Buud bêsh bwé mpú ná Cwámba wúsú nyə a byél bæend mə Yúda dî, Moyíz nyə á shigé ntâg bwelə cwééd bæend jəngú ja nyə á lás sâ í dúgyá nə sêy fada yí. ¹⁵ Í má nyingə mpu nyîn ná isâ í á cénd, nəcé wúl mbççəla má Melukisedek í á tŵ fada. ¹⁶ Nyə atówé fada ná nyə a byél byélé dəng, kú námá bæ ná micçəlá mí búúd wó mí təl nyə; çug ŋkúl jé wó í sá nə a bág fada, nəcé çug jé jəng í cúgə nə ŋkul shîn. ¹⁷ Jí ntó! Micilyá mí Kálad Zembî mí ngə bwiing lán yé ná: «Wo ji fada, wo é ji fada kandugə á kandugə nda Melukisedek». ¹⁸ Na mə lwó ná ççə acwúlú í á má kəndəw koogú, nəcé í á bæ ŋkí tag, í á shigé bæ nə mfíí. ¹⁹ Mæççé má Moyíz má á shigé mpu sá ná isâ í bág váál í á jəla nə bæ yí. Zembî má yida yə sá fwámé sâ ántəntəççə sá má jəlá bwánd nə búgə yí, sâ jəng wó í má sá nə shé shíshúg Zembî kúnə-kúnə.

²⁰ Sâ í búl nyîn cínəng yí jí ná, Zembî nyə á də ŋkəl ja nyə á təl Yésus fada yí. Í njúl ná nyə a shigé ðu də ŋkəl ja bóólúgá bwé á ðu tŵ ofada yí. ²¹ Nji, Yésus nyə a tŵ fada nə ŋkəl má Zembî ná,

Zembî Cwámba nyə á kəen ŋkaanə ná:

«Wo ji fada, wo é ji fada

kandugə á kandugə.»

Nyə abúle nyingə shwána ŋkaanə nyé nyəng.

22 Keenúlə Zembî nyə á keen ntó yí í lwó ná sɔ́ Yésus nyə a jéég bəd dí yí í ntó jɔɔŋg áshúshwóógú. 23 Gúl sá jí námá ná, ofada wá beend mə Lévi bwá á bæ ŋkí bulya nəcə shwiy í á də sá ná bwá bág kú sēy kandugə kandugə. 24 Nji, Yésus nywáá nyə abúle bwelə yə, séy fada jé í abúlé bwelə shîn. 25 Ntó ji ná, buud bwá cingyá wá Yésus ná bwá shish wá Zembí wá, Yésus ji nə ŋkul cug bwo ja ŋgwúd á kandugə, nəcə a ji kuwó, nyə é də jəgula nə Zembí shú dán ja jêsh.

26 A ji mbií Ajəláci á ofada í jí shé yí nəcə a ji ŋkɛŋkɛ múúd, kú nə məbyaagulə, fúbán, mbéégí wúsə mpádúgá bənôŋ osóol ɔ́ *mísám, a njul jiya gúmá í ntó íjiya byêsh yíid. 27 A cugé nda bóól wáájəláci wá ofada. Bwá á də bæ jwów dêsh í, nyân fwo tééd sá *mátúnuga shú mísám myé, a mú ka sá shú mísám mí bóól búúd. Í ajíyé ná Yésus dúg sá ntó, nyə a shí bwey sá mátúnuga məŋgá ja ŋgwúd á kandugə ja nyə á yána nyúúl nyé yí. 28 Məcəξ mə Moyíz mə də ŋwa buud bwá njúl kú bæ lwándúlá məzhií mêsh, də tâl bwo wáájəláci wá ofada; nji, Zembî nyə á zə də ŋkəl mpúsə Məcəξ, a tâl Mwân yé fada. Nyə a mə lwándulə nyə məzhií mêsh kandugə á kandugə.

8

Yésus ji wúsá Ajəláci á ofada sɔ́ á gúgwáan dî

7:22 8.6 **7:24** 6.20 **7:25** 2.11; 10.14; Rom 8.34; 1Yn 2.1
7:26 4.15 **7:27** 5.3, 9; 7.25; 9.12, 26, 28; 10.10, 12; Rom 6.10; 1Pr
3.18 **7:28** 5.1-2, 8; 7.19; Sóm 2.7

¹ Lúú ciyá á isâ sə ngə ci íni wúsə ná: mbiú Ajəláci á ofada shé búsə nə ndí wə ni; nyəəng nyə á mé kə ji jiya gúmád joŋ dí, mbwə məncwúm má Zembî á ŋkul nyêsh dí yé, ² nyəəng ngə sá iséy í fada fwámé kúl Zembî njúl yí, fwámé banda *mátúnuga dí yé. Dəŋ banda mátúnuga, Cwámba wə nyə a lwə, kú bə múúd.

³ Bwə də təl Ajəláci á ofada ná a dúg kala isâ búúd bwə yə Zembî yí, a də námá sá mátúnuga. Í á jii ná wúsú Ajəláci á ofada bəg námə nə jé sá á kálá Zembî yí. ⁴ A mbəm bə shí gaád íí, a kú bə fada. Mbə! A kú bə, nəcé ofada bwə ngə kala Zembî isâ wá búsə, bwə ngə sêy nda Mácəx má Moyíz má ngə ci ná. ⁵ Wəŋ yələ bwə ngə yə Zembî gúmá yí wúsə nji yuug á fwámé gúmá jí joŋ dí yí, sə jee námə ci ná jisə shishim á fwámé iséy byəəng. Nəcé, ja Moyíz nyə a lwə banda mátúnuga yí, Zembî nyə á ci nə nyə ná: «Dugí, wo ə bá sá sá jêsh bə yuug má á lwó wo mbúnád yí.» ⁶ Nji, jaá ga di, iséy Yésus nyə a lág yí í bul bə fwámé iséy, jí ntó nəcé nyə wə jí líí-nji mpədúgá sənəŋ Zembî shú sə í ntə yí. Sə jəəng í ntə nəcé məŋkaagə mé má ntə məəng má sə áshúshwóógə.

⁷ Sə áshúshwóógə* í á mbəm bə kú nə sá á jumúg íí, í á shígé nywá nyiŋə jii ná sə ábēé í zəg sēy, zə cénd gwo. ⁸ Nji, Zembî nyə á jum kúl búúd jé, nyə ná: Fwála í zag, mə Cwámba mə ngə ci ntó. Fwála má bá sá sə ágúgwáan yí.

8:1 4.14 mbwə məncwúm: 1.3, 13; 7.25; 10.12; 12.2, 25; Sôm 110.1; Mat 22.44; Mis 2.33; Rom 8.34; Ifz 1.20; Kol 3.1 **8:2** 8.5 **8:5** 9.9; 10.1; Kol 2.17 banda mátúnuga: 9.2; MmN 25.9, 40 **8:6** 7.22; 8.2, 6, 13; 9.11, 15; 12.24; Iza 55.3; Zhe 31.31-33; Eze 37.26; 1Kr 11.25

* **8:7** Na ji sə í á sēy mbəŋ á Sinayí dí yí (MmN 24.3-8). **8:8** Zhe 31.31-34; Heb 10.16-17

Mə bá sá sɔ jɔɔŋgú nə kúl búúd Izarəyêl,
nə kúl búúd Yúda.

⁹ Jâŋ sɔ í ábúlé bə nda jɔɔŋg
má á sá nə osóŋgú bán
jwów má á bii bwo mbwád
wú nə bwo Igîpten yí.

Nda bwé á shígé baagələ jâŋ sɔ né,
mə á shígé ná námá ŋgə bîsh bwo.

Mə Cwám̄ba mə mé ci ntó.

¹⁰ Sɔ má bá sá nə kúl búúd *Izarəyêl yí, í bá bə ná,
ja mwôw məɔŋg má bá cɔ yí,
mə bá wá bwo məcɛɛ mām mítédúgád,
mə cilə bwo mwo mílámúd.

Mə Cwám̄ba mə mé ci ntó
mə bá bə Zembî wán,
bwé bə kúl búúd jâm.

¹¹ Muud nyə abúle ná nyiŋgə
jíǵali múúd jí nyə kúná-kúnə yé,
ŋkí *mínyɔŋhə yé ná:

«Í jii ná wo mpúg Cwám̄ba».

Nəcé bēsh bwé bá mpu mə,
bēsh, tééd nə mwántombú kala nə cúmbá muud.

¹² Mə bá juu bwo nə olíŋgî bán,
mə yíl *mísém myán mədí tédúgád.

¹³ Ja Zembî ŋgə lás lésú sɔ á gúgwáan yí, a má ŋwa
né sɔ áshúshwóógú dé fwála í á mé ntɔ. Sâ jisə né dé
fwála í á mé ntɔ yí, í mú sâ acwúlû, jâŋ í wál bá zə
kəndəw koogú.

9

Yələ búud bwé á du yə Zembî gúmə yág yí

¹ Sə áshúshwóógú Zembî nyə a sá nə kúl búúd jé yí í á bə nə məcɛ́ mə dúgyá nə yələ Zembî gúmá má nə banda *mátúnuga kúl bwə á də bwəma nə Zembî wa shí gaád yí. ² Bwə á lwə banda dɔɔngú í njúl ntúga: kóómb áshúshwóógú í á bə nə cé lám̄ba, nə túwəli, nə ibuléd cínɔng túwəli d̄i, ibuléd í íci shú gúmá mə Zembî. Bwə á də j̄w kóómb jɔɔng nə «kúl jisə ci yí». ³ Jɔɔng kóómb í á də bə mpúsə *sanda ábɛ́ yí, bwə á də j̄w gwo nə «kúl í búl bə ci yí». ⁴ Cínɔng cw̄u, í á də bə nə *alatâr bwə də jígal Zembî olabínda yé, nə *wóle sɔ; bwə á sh̄n bwadulə alatâr nə wóle sɔ or kúkúl j̄sh. Wóle jɔɔng í á də bə cw̄u, nə kwúmbu *mána, nə fiidye má Arɔɔn í má kɔ́ íkáá shwóógú, nə məkwóógú mə á bə nə cilyá məcɛ́ mə sɔ má. Kwúmbu mána nyə á bə síyá nə or. ⁵ Bwə á mə ivuguli í osherubɛ́* íbá, bwə t̄l búduga wóle jɔɔng d̄i gwów shú dúlə lwó nə Zembî á milwaná jisə cínɔng; ivuguli byɔɔng í á bə í má lɛsh máfəfugə də wá gúgúwá kúl ófada bwə á də myɛɛg məcií shú cweelələ Zembî mpimbə yí. Nji, fwála ga í cugé fwála mə fáád ís̄a byɔɔng.

⁶ Nda bwə á sh̄n táág ís̄a íni byêsh ntáni ná, ofada bwə á də nyíi banda dɔɔngú d̄i nji kóómb áshúshwóógú d̄i jwów d̄esh, də kə sá ís̄y byáɲ. ⁷ Kóómb ábɛ́ j̄an, nji Ajeláci á ofada nyəmɛ́fwó wə nyə á də nyíi cínɔng. Nyə á də nyíi cínɔngú ja ɲgw̄ud

9:2 banda mátúnuga: 8.5; 9.11-12; MmN 26.1-30 cé lám̄ba: MmN 25.31-39 túwəli: MmN 25.23-30 **9:3** MmN 26.31-33; Ləv 16.2; Heb 6.19; 9.7, 12; 10.20 **9:4** alatâr: MmN 30.1-6 wóle sɔ: MmN 25.10-16 mána: MmN 16.32-35 fiidye má Arɔɔn: Ilɲ 17.21-25 məkwóógú mə á bə nə cilyá: MmN 25.16 **9:5** MmN 25.18-22 * **9:5** Sherubɛ́: Jisə dúl váál ɛngales. **9:6** 10.11; Ilɲ 18.2-6 **9:7** 5.3; 9.25; 13.11; Ləv 16.2-16

ηkúmba mbû. Ja á kə ntâg nyíi cínəŋg yí, á jəlá nə kə nə məcií má cúdu á kə myεεg shú déd nə shú íwushî yâ kúl búúd. ⁸ Nkɛŋkɛ Shíshim ηgə lwó na sóólúgú níid nə zhií í kə fwámé kúl Zembî njúl yí í á shígé bæ mbəg té wêsh séy í á ηgə ná s̄y kóómb banda áshúshwóógú dí yí. ⁹ Sâ jəŋg jísə tâŋ yuug shú mwôw mága. Yuug jəŋg í lwó ná, wo tεem yə Zembî isâ, wo tεem sá *mátúnuga, isâ byəŋgú nə *mátúnuga məŋgú má cúgé nə ηkul sá nə lâm í bəg wo váal í jəla yí. ¹⁰ Bísə nji mícɛɛlá búúd bwə á ηgə cɛɛlə shú sâ í dúgyá nə dəg nə məŋgul nə mɪŋgusa mí ici yí; isâ byəŋg mfií wáŋ í á shîn ja Zembî nyə á wá mícɛɛlá mí agúgwáan yí.

Kríst ji mátúnuga

¹¹ Kríst nyə a má zə, tâŋ Ajəláci á ofada, zə sá nə sá bəg nə kəw á fwámé isâ í á má bwey zə yí. Nyə a nyíi banda *mátúnuga ánúní d̄i, fwámé banda mátúnuga, kú bæ dəŋg búúd bwə á lwə nə məbwə yí. Ntə ji nə dāŋ banda mátúnuga í cúgé sâ á shí ga. ¹² Nyə a nyíi cínəŋg ja ηgwūd á kandugə; nyə a shígé nyíi nə məcií má íncwəmbə nə inteny, nyə a yána məcií mé, a yíl sá mánnyámád kandugə. ¹³ Ja ófada bwə á d̄u myεεg buud məcií má íncwəmbə nə inteny, gúl ja ifií í cwə myəólú nteny yí, isâ byəŋg í á d̄u sá nə muud nyúúl í bəg fúbán†. ¹⁴ Nkámúsá

9:9 7.19; 9.2 **9:10** Ləv 11; 15; Ilŋ 19 **9:11** 4.14 **9:12** 7.27; 10.4; Ləv 16.14-16 məcií mé: 9.25; 12.24; 13.12, 20; Mat 26.28; Rom 3.25-26; 1Pr 1.2, 18-19; 1Yn 1.7 **9:13** Ilŋ 19.1-10.17 † **9:13** í á d̄u bæ ná, ja múúd má bæ nə məlwaagəwo yí, bwə cígə íncwəmbə nə inteny ηwa məcií, bwə jígal cwə myəólú nteny ηwa ifií byé, bwə mú myεεg múúd wəŋgú məcií nə ifií byəŋg nə ndéé nyúúl mú bæ nyə fúbán. **9:14** Rom 6.20-23; 8.2

ná ísâ íni í fúb búúd, ηkəmusa nə məcií má *Kríst. Kríst nyə á ηwa nyəméfwó, yə Zembî tâη *mətúnuga mäsú má njúl kú nə tɔɔ cúcwán lú móbwam. Nyə á sá námá nda *shishim á kandugə í á lwó nyə nə. Ngaá ná məcií mé má sá ná milâm mí bəg shé mifúbán, shé mú yəw mísóólágú mí də kənd búúd shwiy dí myá, shé yida yə Zembî á kuwô gúmá?

Məcií má Kríst mäsə mbyûl á sɔ́ á gúgwáan

¹⁵ Sâ jɔɔηg wə í á sá ná *Kríst bəg líi-ηji mpédúgá sənəη Zembî shú Sɔ́ á Gúgwáan. Nyə á yə shú ná buud bwə wúg mík wám mí caamálə bwə á də caam məcɛɛ bwə njúl ná Sɔ́ a Cwúlú dí yí; bɔɔηg Zembî má jəw wá bwə mú bə nə kəw á jɔjɔ́ ísâ nyə á kaag yí. ¹⁶ Shú ná bwə wééfug kálad lúgá, í də jii ná bwə téédúg fwo mpu wámbulə nə muud nyə á cilə nyə yé nyə a má yə. ¹⁷ Nəcé kálad lúgá cugé tɔɔ sâ té múúd nyə á cilə nyə yé ηgá ná cugə yí. Múúd wɔɔηg mə ká yə, kálad lúgá ka tɛɛm bə nə ηkul. ¹⁸ Gwə wə bí má dúg nə micɛɛlá myâ sɔ́ áshúshwóógú mí á tééd məcií má má fwo shwiy. ¹⁹ Dúgúgá ná, ja Moyíz nyə á shîn lɔ́ kúl *Izəryél jêsh məmpándí má á bə cilyá Mácɛɛd má ηgwúd ηgwúd yí, nyə á ηwa məcií má ikálá nə bwán ó ínten y fula nə məjúwó, a mú ηwa mbúmbwə *ízop nə kúl káándó átítî í njúl síyá nə mimyɔ́ mí ncwəmbɛ, ηgə juwo cínəηgú, ηgə myɛɛg kálad məcɛɛd, ηgə myɛɛg námá búúd bēsh wá kúl búúd. ²⁰ Nyə á ηgə myɛɛg ntó a ηgə kâlə ná: «Məcií mâ sɔ́ wə mágə, sɔ́ Zembî ηgə ci ná bí má jəlá nə baagulə yí.» ²¹ Moyíz nyə á myɛɛg námá məcií mɔɔηg banda *mətúnuga dí nə ísâ byēsh bwə də

9:15 8.6 **9:19** MmN 24.6-8; Heb 9.12-13 ízop: Ləv 14.4, 6; Ilη 19.6

balan nə ndí dálə sá mísəən yíid. ²² Məççə mə Zembî mə lwó ná bwé də fúb zhwog isâ nə məcií; məcií mə ká bə kú shwiy, ijuugá í *mísəm nda bə. ²³ Ntáni wə ofada bwé á də fúb isâ yé, í njúl ná isâ byəəŋg í á də bə nji ivuguli yâ fwámé isâ bísə jon dí yí. Ntó ji ná bwé jalá nə fúb isâ byəəŋgú nə mətúnuga mə búl ntə má.

²⁴ Haaw. Kríst nyə a shígé nyíi banda mətúnuga búúd bwé á lwə nə məbwé yíid; banda dəəŋg í á bə vuguli á fwámé kúl Zembî njúl yí. Kríst nyə a nyíi jon dwáméfwód, kúl á tál Zembî míshúd shú dúsú yí. ²⁵ Nyə a shígé nyíi wu ná a bá də kə yána çug jé ija ija nda Ajəláci á ofada mə də kə «kúl í búl ŋkê yí» mbú wêsh ná. Ajəláci á ofada mə də ntág kə nyíi kúl jəəŋgúd nə ízháá məcií, kú bə məcií mé nyəméfwó. ²⁶ Í á mbəm jii ná Kríst yánág çug jé ija ija, ŋki Kríst mə jug ija ija té Zembî nyə á fwó shí nə gwów yí. Ká, nyə a lwóya nyúúl nji ja ŋgwúd á kandugə mwów mâ məzhúgúlâ dí shú ná mətúnuga mé mə zég shínal mísəm. ²⁷ Nkúmba cígúlá wúsə nə muud mə jalá nə yə nji ja ŋgwúd ná ndéé a mú bá kə tów kəədəd. ²⁸ Námə mbií ŋgwúd wəəŋgú, Kríst nyə a yána çug jé nji ja ŋgwúd ná a ŋkény zhwog buud mbag mísəm wəŋ. A bá zə ja ábèé kú ná bə shú zélə ŋkény mbag mísəm, í bá bə shú zélə yə búúd bwé ŋgə bwánd nyə wá çug.

10

Mətúnuga mə Yésus mə kwaga nə muud yêsh

9:22 Ləv 17.11 **9:23** 8.5 **9:26** 7.27 **9:28** 3.6; 10.10; Iza 53.11-12; Mat 26.28; 1Kr 15.50-53

¹ Mácçɛ Moyîz nyə a təl má má cúgɛ wámbulə bə fwámé ísâ í á jəla nə zə bə yí, məsə nji ishishîm. Mácçɛ məɔŋg mə jígúli nə buud bwə dóg sá *mátúnuga məmpwúd mbû wêsh kú yow. Nəcə mə cúgɛ nə ŋkul sá nə buud bwə céel shísh wə Zembî wá bwə bég váál í jəla yí. ² Í á mbəm bə nə má du sá ntɔ, ŋki bwə á má bwey yow sálə mátúnuga məɔŋg, ŋki buud bwə du sá mwo wá bwə á má bwey bə váál Zembî mə céel yí ja ŋgwúd á kandugə, bwə nda ná du gwáduga mílâm myáŋúd nə búsa nə məbyaagulə. ³ Ká, mátúnuga məɔŋg mə yidá du báásulə bwo *mísəm myáŋ báásulə báásúlóg mbû wêsh, ⁴ nəcé məcií mə íntenɔ nə ikálá mə cúgɛ nə ŋkul jímbal mísəm. ⁵ Sá jəɔŋg wə í á sá nə, ja *Kríst nyə á bə nə a zə shí gaád yí, nyə á ci nə Zembî nə: Wo a shígɛ jii nə buud bwə sáág wo təɔ mátúnuga, ŋkí ntág nə bwə yág wo təɔ sâ. Nji wo a sá nə mə bég nə nyúul muud. ⁶ Nə ocúdú bwə á du jígal álatâr dí oncindî wá, nə mátúnuga mə mísəm, byêsh í á shígɛ kwaga nə tédúgá á lâm wô. ⁷ Mə á ka ci nə: «Mə wə éga. É, yé Zembî, mə zə sá sâ wó jí yí, nda kálaad woó ŋgə ci shú dâm nə». ⁸ Kríst nyə a tééd fwo ci nə: Wo a shígɛ jii mátúnuga, kú jii nə bwə yág wo ísâ, kú jii nə bwə jígalóg wo ocúdú álatâr dí oncindî, kú jii mátúnuga mə mísəm. Isâ byəɔŋg í á shígɛ kwaga nə tédúgá á lâm wô.

Í njúl ná Mæcɛɛ má Moyîz má ηgə gwáámb byo. ⁹ A mú nyiηgə ci ná: «Mə wə éga, mə zə sá sâ wó jí yí». Ntó jí ná a má yîl mísóólúgú mí acwúlû, a cénd myo nə agúgwáan*. ¹⁰ Ná ndéé, Yésus nyə a sá sâ Zembî nyə á jíi yí. Nyə a yána nyúúl nyé ja ηgwûd á kandugə, a mú sá ná shé bəg minkɛŋkɛ mi búúd.

¹¹ Fada yêsh má dɔ tɔw tətəlí jwów dêsh dɔ sá ísɛy má Zembî. A dɔ sá mətúnuga məmpwûd ja jêsh, nji má kú bwelɛ jímbal mísəm. ¹² Ká Krîst nywáá, sóólúgú mətúnuga nyə á sá shú mísəm yí, í á bə nji ηgwûd. Nyə a má kə jí shí mbwə məncwûm má Zembî dɛ, jílə á kandugə. ¹³ A mú ka ηgə bwánd nji ná Zembî culəshigí mizhízhíη myé, wá nyə myo mákuú dí shí. ¹⁴ Yánalə nyə á yána nyúúl nyé ja ηgwûd yí, nyə a má sá ná shé buud mú ηgə bə minkɛŋkɛ wá, shé bəg váál í jála yí, kandugə kandugə. ¹⁵ Nkɛŋkɛ Shíshim ηgə námá bwaagulə shé gwo ná jíisə ntó; nyə á fwo ci ná:

¹⁶ Cwámba má ci ná:

«Sɔ má bá sá nə bwo yí, í bá bə ná,
ja mwôw məηg má bá cɔ yí,
mə bá wá bwo məcɛɛ mām mílámúd,
mə cilə bwo mwo mítédúgád».

¹⁷ A mú nyiηgə kwádulə ná:

Mə bá yîl mísəm myán mədí mítédúgád,
mə yîl námá mísóólúgú bwə á dɔ sá kú bish məcɛɛ
myá.

* **10:9** Ntó jí ná Krîst mə yîl mətúnuga nə isá í acwúlû, a cénd byo nə mətúnuga mã cɔg jé nyə á yána yí. **10:10** 7.27 **10:11** 9.6; MmN 29.38 **10:12** 8.1 **10:13** Sôm 110.1; 1Kr 15.25 **10:16** Zhe 31.33-34; Heb 8.10, 12

18 Ja múud má bii íjuugá í misám myé yí, í á nyíngáyé ná jii ná muud wəɔŋgá sáág mətúnuga shú misám.

Shé shíshúgá Zembî kúná-kúnə

19 Bwaanɔ, shwúlə Yésus nyə á shwu məcií mé yí, í á má sá ná shé jéég nyíi kúl í búl ɲkɛ yí kú nə ifwaas. 20 Nəcə nyə a má juw shé zhií agúgwáan í ká nə buud cug dí yí. Zhií nyɔɔŋ nyísə línálə *sanda, ntó ji ná línálə nyúúl nyé. 21 Shé mú nə Ajəláci á ofada ɲgá kyey nə ɲjów má Zembî yé. 22 Shé kágá shísh Zembî kúná-kúnə kú nə məkəŋ, shwu nyúul nə nyə ncindî nə ncindî. Shé shíshúgá nyə kúná-kúnə, nəcé Yésus a má myεeg shé məcií mé, milám mí mú shé mifúbán; nyə a má gusa shé mənyúul nə məjúwó má aŋkəl-ɲkəl. 23 Shé kándugá milám ɲkaagə shé ɲgá bwaagulə yíid. Shé kúgá ná ɲgə zhízhigə, nəcé Zembî muud nyə á kaag shé ɲkaagə yé ji abúgúlág. 24 Shé bíigá mítádúgád ná shé dúg wíya məgwɔ mənyúúlúd ɲgwól wá ɲgwól, ɲgwól wá ɲgwól, shú ná shé cúgəgí cug cεelí, shé ɲgá sá jɔjɔ misóólúgá. 25 Bóól búúd bwə mú də mpyeny jílə íεεŋgyá bíshéd, kúgá ɲwa fúlú nyɔɔŋg. Yídagá də ɲgə wíya ɲkul mənyúúlúd, ɲgwól wá ɲgwól, ɲgwól wá ɲgwól, bul bə ná ndεé ja bí ɲgá dúg jwôw má Cwám̄ba í ɲgá shísh kúná-kúnə ga.

26 Shé á má shîn mpu sâ jí búbálé yí, shé magulə gwo. Nəcə, ɲkí shé má ka nyiŋgə ɲgə sá *misám nə kwo, móól *mətúnuga mí nə ɲkul yíl myân misám máá má cúgə ná. 27 Í má yida lág ɲji ɲgəlá fúndə

10:19 4.16; 9.8 **10:20** sanda: 9.3; Mat 27.51 zhií agúgwáan í ká nə buud cug dí yí: 2.14-15; 9.14-15; Yuá 14.6 **10:21** 3.6; 4.14

10:22 Eze 36.25; Ifz 5.26 **10:23** 3.6 **10:24** 13.1 **10:26** 6.4-6 **10:27** Iza 26.11

yáág-yáág sémbýé Zembî mə bá sám̄b shé milésú yí, nə bumb-bumb kuda í bá cumbal jígal mízhízhín mí Zembî yí. ²⁸ Muud yêsh nyə á caam məcɛɛ mə Moyîz yé, bwə á gwú nyə nə ñkád ja ówúshined obá ñkí ólól bwə bwáágulə yí. ²⁹ Ñkámásá ná í bə ntó nə muud mə cáám məcɛɛ mə Moyîz yé, ñkəmusa nə muud mə ñwá *Mwân mə Zembî nda sâ cwag yé. Muud wəɔŋgá mə dúg nə məcií mə sɔ mə á sá nə a bəg ñkɛñkɛ múúd má mäsə zhizhe, a mə lwíy Shíshim á mpaam. Bi mə tédúgá nə muud wəɔŋg mə jəlá nə bwəma nə byáyé yáág-yáág íntúgúlí? ³⁰ Ñgaá nə shé mə mpú múúd nyə á ci nó:

Mə wə mə bá dɛ kunda,

mə wə mə bá dɛ yə búud myəna

mí jəlá nə misólúgú myáŋ myá.

Nyə á ci námé nó: «Cwám̄ba mə bá cígə búúd bə milésú». ³¹ Í bul jág wagəwo nə muud kúdug Zembî á kuwô məbwəd.

³² Yidagá téduga mwôw mənkenya mə Zembî mə á bwɛɛ kwan bí má. Bi a jísəw lal-lal gwáná, jísəw mícúŋ. ³³ Í á dɛ bə, bíl íja bwə lwíy bî, jugushi bí tām buud, bíl íja bí ñwa minjugú mí ból búúd bwə á dɛ bwəma nə mbíí mínjugú mín wá. ³⁴ Jí nə bi á dɛ ñwa micúŋ mí búúd bwə á bə mímbwug dí wá; ja búúd bwə á dɛ déég bí isâ yí, bi á dɛ bíd bwo nə məshusug, nəcé bi á dɛ mpu nə bi búsə nə fwámé məbii, məɔŋg mə bá ji kandugə kandugə má. ³⁵ Nə ndéé, kúgá bɛeg yəw yímúlə mányúúl ñkánúđ, nəcé bi mə bá bə nə məma myəna. ³⁶ Ntó, í jii nə bi bəg nə

10:28 Mbá 19.15; 2Kr 13.1 **10:29** 2.3; 5.8; 9.12; Mat 12.31

10:30 Mbá 32.35, 36 **10:32** 6.10 **10:33** 1Kr 4.9 **10:34** 11.26; 13.14 **10:35** 3.6; 6.11-12

zény kələ shwóg shú ná, bí má ká sá sâ jêsh Zembî
 ηgə jii ná bi sáág yí, bí lég sâ nyə á kaag yí. ³⁷ Nəcé,
 nda jí cilyá Kálaad Zembî dí ná,
 í má lág wuwálá cíg-cíg,
 muud ηgə zə yé ká wóós,
 nyə á bweye.

³⁸ Zembî má nyiηgə námə ci ná:

Muud jí tətəlí mádí míshád yé,
 nyə é nti lâm mádí, a mú dúg cug.

Nji, á ká cúculə nə kwon, mə nda ná gwág nyə nywa.

³⁹ Nji, shé cugé mbií búúd bwə də cúculə nə kwon
 ná ndéé kə jimb wá. Shé má yidá bə bəηg básə nə
 búgə ná ndéé bwə mú bii cug wá.

11

Búgə sá má dúg nə obúgəla ó ayág yí

¹ Búgə jísə cidəwələ lám má múúd í ká cidəw nə gúl
 sâ ná, í é bə, kú yíl kú bəd yí; búgə jísə námə magulələ
 lâm má múúd í mágúlə gúl sâ ná, təə nyə aηgê nə
 dúg gwo, jísə bábələ yí. ² Obúgəla ó ayág bwə á bə
 nə búgə jəηg. Gwə wə í á sá ná mínə máη má nyíig
 Mícilyá mí Zembî dî.

³ Búgə wə ηgə sá ná shé ηgəg nə magulə ná Zembî
 nyə á ci ciyá, shí nə gwów í mú bə. Ntó jí ná sâ jêsh
 shé ηgə dúg yí í á zhu sâ shé aηgê nə dúg yíid.

⁴ Búgə í á sá ná Abel sáág Zembî *mətúnuga má
 njúl ηkí nywa cə mé má Káan, Zembî magulə mwo,
 a mú ci ná Abel jí tətəlí muud. Ná ndéé, tēem bə ná

10:37 Aba 2.3-4 **10:38** Rom 1.17; Gal 3.11 **11:1** Rom 8.24;
 2Kr 4.18 **11:3** Mət 1.1; Sôm 33.6, 9; Rom 4.17; 2Kr 4.18 **11:4**
 Mət 4.3-10

Abel nyə a mə bwey yə, a ηgə ná lás nyədí búgə nyə á *búgəla yíid.

⁵ Búgə í á sá ná Inəəg ηkánúg kə wə Zembî kú fudə. Təə muud nyə a shíge ná dúg nyə nəcé Zembî nyə a sá ná a ηkánúg. Kálaad Zembî ηgə ci ná shúshwóógú ná a ηkánúg íí, nyə á nywa Zembî lámúd. ⁶ Í njúl ná, nda nəcé búgə, muud nda bwəle nywa Zembî lámúd. Ntó ji ná, muud mə céél shish Zembî kúná-kúnə yé mə jəlá nə magulə ná Zembî jisə; á jəlá nə magulə námə ná buud bwə ηgə wá lám ná bwə sə Zembî wá, Zembî ηgə yə bwo myəna.

⁷ Búgə í á sá ná *Nówe gwágúg məcwûη mə Zembî a mú bwey mpu sâ í á bə ná í zə sîy yí, sâ jəəngú nda fwo bə. Nyə á ηwa ciyá mə Zembî nə məjilə, a mú lwə məma byóol, a cəg njów búúd yé. Nyə á lwó nə sóólúgú yé wəəng ná buud ə shí bwə á bə nə məbəξ. Ná ndeé, búgə jé í á sá nə Zembî cíg ná a ji tətəlí muud.

⁸ Búgə í á sá ná *Abərahám sáag Zembî məgwág ja Zembî nyə a jəw nyə yí. Nyə a tí njəənd kələ ləəm í á bə ná Zembî mə bá yə nyə tən lúgí yí, a nda fwo mpu kúl ləəm wəəng í á bə yí. ⁹ Búgə í á sá ná a kág ηgə cəgə nda njôη ləəm Zembî nyə á kaag nyə yíid. Nyə á də ηgə ji məbánda dí, *Izaag ji námə ntó, təə *Yákwab, bwó buud bwə á lúg nə isâ impwúd nyə á kaag Abərahám yí. ¹⁰ Abərahám nyə á də ηgə ji ntó nəcé nyə á ηgə bwánd ηgwəla álal-límuga í á bə ná Zembî nyəməfwó mə bá cwə yuug, nyəməfwó lwə yí.

11 Búgá í á sá né kundú múdá nda *Sara zég bæ nə ηkul mə bíi mpwoŋ buud a má bwey shîn kə*. Nyə á bwey mpu né Zembî muud nyə á kaag ηkaagə yé ji abúgúlág. 12 Sá jəŋg wə í á sá né, muud ηgwúdu zə bæ nə mpwoŋ buud, nyúúl má shîn bwey kə. Mpwoŋ buud nyé mpyáanz nda wəacén-cénî wá jəŋ, nda shə á bwûŋ lú ηgwəq.

13 Obúgula ó ayág óni bēsh bwə á ηgə yə bwə ηgə ná búgula Zembî, nji bwə nda fwo bii mánywa Zembî nyə á kaag bwo má. Bwə á yida dúg mwo shwóg-shwóg, bwə mú shwas mwo. Bwə á magulə ná búsaə ojón wa shí gaád, ijigə-jigə. 14 Ja bwə lás ntáni yí, bwə lwó né ηgəŋ né bwə ηgə sə wúl ləəm í bá bæ bwo nyán mpwág yí. 15 Ləəm wán í á mbâm ná ηgə nyiŋgə sá bwo fund íi, bwə á nywá námə je bæ nə fwála mə nyíŋgə nə mpús, kə wu. 16 Nji mpúlə dúg dî, bwə á ηgə jii né bwə kə ləəm á gwəw, ləəm í búl nywa cə wəŋgə bwə á də ji yí. Sá jəŋg wə Zembî jí nda gwág shwôn ja bwə jów nyə né Zembî wán yí; ηgaá nyə á má kwəməsa bwo fwámé ηgwála?

17 Zembî nyə sá Aburaham məkugulə né a yánág cágé lú mwân dé Izaag, sá mətúnuga. Búgá í á sá né Aburaham máguləg, a ηgə mpu né Zembî nyə á kaag nyə məŋkaagə. 18 Nəcə Zembî nyə á ci nə Aburaham ná: «Izaag wə má bá byâ wo mpwoŋ buud má á kaag wo yí.» 19 Nji, Aburaham nyə á bæ nə búgə né Zembî ji nə ηkul gwúmashi búúd. Ntó, Izaag nyə á

11:11 Mət 17.19; 18.11-14; 21.2; Rom 4.19-20 * **11:11** Bóslúgá bwə ci na ná: Búgá í á sá né Aburaham zég bæ mbyəl a mú cwúcwúúl, fwála lə byâ má bwey ntə, Sara ntág kundú. **11:12** Mət 15.5

11:13 11.9; 13.14; Mət 23.4; 47.9; Sôm 39.13 **11:16** 13.14; MmN 3.6; Mat 22.32 **11:17** Mət 21.12; 22.1-14; Zhk 2.21 **11:19** Rom 4.17

bə Aburaham ja jəŋgúd nda muud nyə á mə yə ná ndeé a mə nyiŋgə gwúm yé.

²⁰ Búgə í á sá ná Izaag bwádánúg nə Yákwab bá Eso shú cug í á ŋgə zə bwo shwóg yí. ²¹ Búgə í á sá ná, ja Yákwab nyə á bə ná a zə yə yí, a ŋgəg nə bwádan nə bwân ó Yóseb ŋgwúd ŋgwúd ná ndeé a mú jwaagəwo nyádí fiidye dí, yə Zembî gúmá.

²² Búgə í á sá ná ja Yóseb nyə á bə ná a zə yə yí, a jáawug buud nda bwân ó *Izərayél bwə bá wú Igípten, wós nə nda bwə bág sá íyasə byé ná†.

²³ Búgə í á sá ná, ja Moyîz nyə a byél yí, obyél bé bwə shwéelug nyə tâŋ oŋkwoond olóol nəcé bwə á dúg ná nyə á bə mbíya jəjə kúkény. Mpéndí njwú-buud nyə a təl yí í á shígé sá bwo ifwaas.

²⁴ Búgə í á sá ná, ja Moyîz nyə á bə muud yí, a bánug ná bwə kú də jəw nyə ná mwân mə shilə mə Farawôn. ²⁵ Nyə á yida cəel ná bwə cúgúg bánðŋ kúl mə Zembî, ntə ná a kóg bə mánywa mə kúkúl wəla cug *mísə múd. ²⁶ Nyə á kwey ná í nywa ná bwə sáág nyə isá í shwôn námə nda bwə bá sá *Krîst ná, nəcé cínəŋg wə jí fwámé təom ntə wəŋg á kúm á Igípten. Mísh mə mə á ŋgə dúg nji myəna á bá bii mwəw mə zág mə yí.

²⁷ Búgə í á sá ná a wúg Igípten kú fúndə ná njwú-buud nyə e nyada nə nyə. Nyə a yím nyúul nda sá mə cí ná nyə á ŋgə dúg Zembî, í njúl ná muud cúgé

11:20 Mət 27.27-29, 39-40 **11:21** Mət 47.31–48.20 **11:22** Mət 50.24-25; MmN 13.19 † **11:22** Dúgúg Mət 50.24-25. Yóseb nyə á cí ná bwə bág ŋwa íyasə byé, kyey nə byo, kə bá dul bwədí ləom Zembî nyə á bwey yə impáámə byán yíid. **11:23** MmN 1.22; 2.2 **11:24** MmN 2.10-12 **11:26** 12.2; 13.13 **11:27** MmN 2.15; 12.41

nə ŋkul dág nya. ²⁸ Búgá í á sá ná Moyîz fwəg *Páska, a ci ná búúd ɔ Izurəyêl bwé myéégug mæcií bwádi mímpumbé mí mínjówád shú ná *éngales á shwiy nda gwú bwân bán ó acúmbâ.

²⁹ Búgá í á sá ná bwân ó Izurəyêl bwé ntóg mâŋ má atítîi nə mækuú nda bwé á ngə kyey zhizhe shíd; ja búúd ɔ Igîpten bân bwé á nywá zə ntə ntó yí, məjúwó má á zə byaluga nə bwo, má mú shîn gwú bwo.

³⁰ Búgá í á sá ná mənyuŋg má Zheríko † má shínúg shugula shí ja bwân ó Izurəyêl bwé á du ciŋgya cínəŋg ngwála tân mwôw zəŋgbá yí.

³¹ Búgá í á sá ná Ráhab mudá jaŋga bég kú yə ja búúd bwé á sá Zembî miŋgáádé wá bwé á yə yí. Nəcə, nyə a lég buud bwé á kə ngə bigas ngwála shwoó wá. ³² Mə nyíngəg ná jaaw bí ji? Má ká ci ná mə bwiiŋg bí milán mí Zhedeyon nə Barak nə Sámáson nə Zhefuté nə *Dávid nə Samyêl nə *buud ɔ mícúndá, fwála fúfə mə.

³³ Nəcə, búgá í á sá ná bwé lúmbúlíg nə məfaan məshús, bwé ntə mwo; bwé á ngə kyey nə ləəm ótátəlí dî ná ndeé bwé mú bii ísâ Zembî nyə á kaag yí; bwé á fad ozhwambánkwuŋ mimpu. ³⁴ Bwé á jímə ibiimb-biimb íkuda, bwé faam íkúl í á bə ná bwé gwúg bwo nə ikafwəle yí. Məbwas má á du bii bwo, Zembî mú du yálushi bwo, bwé mú bə óŋkán ó dóomb, julya nə igwoonəg i dóomb yâ míl míləəm.

11:28 MmN 12.1-14 **11:29** MmN 14.21-29 **11:30** Zho 6.12-21
 † **11:30** Buud ɔ fwála dəŋg bwé á du lwə məma mányuŋg tân luŋgula lyələ ngwála wəsh, ka légə mímpumbé. **11:31** Zho 2.11-12; 6.21-25; Mat 1.5; Zhk 2.25 **11:32** OoM 6.11-8.32; 4.6-5.31; 13.2-16.31; 11.1-12.7; 1Sa 16.1-10j 2.11; 1Sa 1.1-25.1 **11:33** OoM 14.6-7; 1Sa 17.34-36; Dan 6.1-27 **11:34** Dan 3.23-25

35 Bóólúgá búdá, buud bán bwé á yə wá bwé á nyiŋgə gwûm, bə́nónə nyiŋgə cugə.

Bóólúgá búúd bwé á yida bwəma nə cúgə áyíyáág bwé fudá fudág. Bwé á ban nə bwé cúgə nə ŋkul cuwó kwoŋ nə Zembî shú ná bwé fáámugí nə cúgə. Bwé á sá ntó shú ná bwé bág bə nə fwámé cug ja bwé bá gwûm yí. 36 Bóól bwé á bwəma nə cóógá, bóól bígá, bóólúgá kə mímbwug dí ŋgwówúlá mánkəda nə mikwoolú mí iŋkwánz. 37 Bwé á gwú bóól nə məkwoógá, bwé shigə bóól nə ndeé sám̄b íkúl íbá, gwú bóól nə ikafwɛɛ. Bóólúgá bāŋ, bwé á ŋgə kyey kə cɛ̄ kə cɛ̄, bwé dúgá bwáád nji íkúúdu í ncwəmbɛ nə ikúúdu í kálá, sá jəsh fúfə bwo, bwé ŋgá bwəma nə cúgá, buud bwé ŋgá jugəshi bwo. 38 Váál búúd dán̄ í áshígé bə ná í jíg nə buud ɔ shí ga. Bwé á ka ŋgə jɛ̄ gwów máshí má ashwéeshád nə mímbán̄úd, bwé dúgá ji míku mí mákwóógúd nə míku mí méndəlúd.

39 Tɛɛm bə ná Zembî nyə á faag buud bəəŋgá nəcé búgá jáŋ, bwé á yə bwé kú fwo bii sá Zembî nyə á kaag yí. 40 Jí ná, Zembî nyə á ŋgə bwey kwəmsa shé sá í búl nywa yí; ná ndeé, nyə a shígé jii ná bwé téeédúg kə bə váál í jəla yí, sá bāŋ lúg mpás.

12

Zembî má dɛ súg bwân bé

1 Nda shé bāŋ jishé kóómb di, kúdə zhwog buud óni bwé má lyɛ shé, cug bwé á cugə yí í ŋgə lwó shé sá bwé jəw ná búgá yí. Ntó, shé myáásugá isá í ŋgə ŋkí ŋkúŋgula shé yí, nə *misám mí ŋgə lɛɛl nada shé nyúúlúd myá, shé yídag bə nə zény kólə

shwóg, ju kúlá Zembî má kwəməsa ná shé júg yí. ² Shé kəndugá mísh nji wə Yésus muud nyə á fwə shé búgá mílámúd yé, nyə námá wə má bá sá ná búgá í fifəgí, bə ncindí. Nywá nyə á magulə shwiy kələ yə kwolós dí, kú bish bímbí lú shwôn dúsə shwiy dəəng dí yí. Nyə a shígé bish dwo nəcé nyə á ηgə bwey dúg məshusug Zembî nyə á bwey kwəməsa nyə má. A njul jiya gúmád ja gaád, *caəngá má Zembí dí mbwə mənchwôm. ³ Kəndugá mitédúgá nyədí, nyə muud ósól ə míśəm bwə á jág lúmbəli nə ndí nji a ηgə jísəw jísówúg yé. Kəndugá mitédúgá nyədí, bi bəg kú tag, búgú bəg kú bii bí mílámúd.

⁴ Bí ηgə lúmbəli nə sâ bwə jów ná sém yí, nji lúmbəlí jəəng í afwóyé bə lúmbəlí á shwiy. ⁵ Nə ndéé, ye bi má wusa lésú Zembî ηgə lás nə bí təη bwān bé shú wələ bí ηkul mílámúd yí? Ngaá á ci nó:

Mwān waam,
ja Cwámba mə ság wo yí,
kú ηwa sâ jəəngú nda fyaηga.
Ja á ηkáánd nə wo yí,
kú kənd nyúúl íbwundûd.

⁶ Nəcə Cwámba má də ság múúd yēsh á céel yé;
nyəəng yēsh á mágúlə ná a ji mwān yé yé,
á də yə nyə intúgúlí.

⁷ Ntó, jísówúgá minjugú bí ηgə bwəma nə ndí myá, míśə shú ηgələ ság bí. Mpugá ná Zembî ηgə ηwa bí cínəngú nda bwān bé. Ye mwān abyág nyə a má bwele cugə sóəngú nda də ság nyə? ⁸ Zembî ká bə kú ság bí nda á də ság bwān bé bēsh ná, mpu ná bí cugé bwān bé, bi mə yidá bə nyə nda bwān bwə á zə nə ndí gwól dí wá. ⁹ Gúl sâ bí má jálá

nə nyiŋgə téduga yí jí ntúga: shé bēsh á shí bə nə osóŋgú bwá á byá shé wa shí ga dí wá, bwá á shí dɛ sùg shé, shé dɛ gúmal bwo. Ká ŋkámúsá ná bwo, ŋkəməsa nə sóŋgú íshé jí gwów yé; ŋgaá shé má jəlá nə bul bul magulə íjwúga byé shú ná shé dúgúg cug í? ¹⁰ Osóŋgú bwá á byá shé wá bwá á dɛ sùg shé nji shú kúkúl wəla mbií bwá á dɛ kwey mətəla yí; Zembî nywáá ŋgə sùg shé shú mánywa má íshé, á jii ná shé bóg mbií á céel yí. ¹¹ Intúgúlí bwá yə shé ná bwá sùg shé yí, í ádé fwo bə shé sâ máshusug, shé má dɛ shúsula. Nji, zhúgúlá zhúgúlâ, intúgúlí byəŋg í dɛ wúmə mpúmá: shé cugə ná shee, cugə cug á otútəlí. ¹² Ntó, lələshigá məbwá mún má má káád máni, bí lələshi məbwón mún má ŋgə tagəwa máni. ¹³ Dugá kyey nji mázhíí māsə tətəlí mád, shú ná buud bí ŋkí tag wá, bwá nda ləŋgəwo kə koogú, bwá yídag lal mən̄kul.

Bi ɔ káálugə

¹⁴ Wágá ŋkul nyín nyēsh ná bi cùgəgí nə buud bēsh ná shee, bí wá ŋkul ná bi cùgəgí ŋkəŋkə cug, nəcé muud mə bá nda cugə ntó yé cugé nə ŋkul bá dúg Cwám̄ba. ¹⁵ Bi ɔ mpú dɛ dúg ná muud nda shúb mpáam má Zembî. Bi ɔ mpú námə dɛ dúg ná muud kú sá záágúwó, í á bá wá bí zhizhəəm nə ndéé *Dɔ mú yúúd. ¹⁶ Bi ɔ mpú dɛ dúg ná muud nda wá lúú jaŋgad, ŋkí ntâg ná a mpyēny sâ í dúgyá nə Zembî yí nda Eso nyə a sá ná; Eso nyə á kusha nə jiya cúmbá jé nə səŋ ídâw. ¹⁷ Bi mə mpú ná, shínúlə nyə

12:10 Mat 5.48; Rom 5.2; Zhk 3.17 **12:11** 12.14; Zhk 3.17-18

12:12 Iza 35.3 **12:13** Mik 4.26 **12:14** 12.11; Mak 12.30-31;
Sòm 34.15; 1Kr 7.15 **12:15** Mbá 29.17; Gal 1.6 **12:16** Mət
25.29-34 **12:17** Mət 27.30-40

á shîn kusha nə jiya ntúni yí, ja nyə á nywá jii ná sóónǵá wág nyə mətúle mə lúgə yí, sóónǵá nyə á ban. Eso nyə á tɛem nyiŋǵə jii, wéeshəli məzhwíile, nyə a shígé bə nə ŋkul cénd sâ í á bwey sɪy yí.

¹⁸ Bî a shígé shísh kúnə-kúnə nə wúl mbáŋ búúd bí nə ŋkul kúnə nə ndí yí, mbáŋ í ŋgə jíǵə nə kuda; bî a shígé shísh kúnə-kúnə nə gúl kúkúl í njúl nə yídúǵá á ikukwendɛ, kú námə nyiŋǵə bə kúkúl ŋkwə nyə á ŋgə kuŋ yí. ¹⁹ Bî a shígé shísh kúnə-kúnə nə gúl kúl laag í á lás yí, kú bə kúl dúl kál í á lás yí, buud bwá á gwág kəl dɔəŋ wá bwá á jəǵula ná í kú na kwo ci bwo tɔɔ ciyá. ²⁰ Nəcé bwá áshígé bə nə ŋkul kwiig mpándí Zembî nyə a təl yí. Mpándí nyəəŋ í á bə ná: «ŋkí muud, ŋkí cúdí, sâ jêsh í kúnə nə mbáŋ yí, bwá gwú gwo nə məkwóógá.» ²¹ Isâ bwá á dúg cínəŋ yí í á bə ŋkí jág wagəwo, Moyíz nyəməfwo mú ci ná: «Mə ŋgə lilya nə ifwaas.»

²² Bî bəŋ bî á yida shísh kúnə-kúnə nə mbáŋ Siyôn*, ŋgwála mə Zembî á kuwô, Yurúsəlem á jon dí gwôw kúl ncúlyá *wəəŋǵales bwá ŋgə sá zaŋ yí. Wəəŋǵales bəəŋ bəsə ŋkí jág bulya, bímbí múúd cúgə nə ŋkul lə yí. ²³ Bî a shísh kúnə-kúnə nə səəŋǵá bwân wá acúmbâ mínə mə mú bwo micilyá jon dí gwôw wá; bî a shísh kúnə-kúnə nə Zembî muud mə du sámb milású mí búúd bəsh yé, bî a shísh kúnə-kúnə nə *mishíshim mí otútəlí ɔ búúd bwá mú váál í jəla yí ²⁴ Bî a shísh kúnə-kúnə nə Yésus muud nyə á shwu məcií mé shú ná sə bəg mifúbán yé. Nyə

12:18 MmN 19.16-22; 20.18-21 **12:20** MmN 19.12-13 **12:22** 13.14; Gal 4.26; Mbá 5.11; 21.2 * **12:22** Siyôn: Nyə á bə məma mbáŋ bwá á lwə ŋgwála á Yurúsəlem cínəŋ gwôw yí. **12:23** Luk 10.20 **12:24** 8.6; 9.12 Abel: Mət 4.10

wə jí líí-nji mpədúgá sánŋη Zembî shú sɔ́ á gúgwáan, mæcií mé má ηgá lás fwámé lósú cɔ́ má má Abel†.

²⁵ Bi ɔ́ káálugə! Kúgá ban nə bi agwágúláyé múúd ηgá lás nə bí yé. Nəcé, muud nyə á ηgə cúnda yág nə buud wa shí gaád nə bwá káálúgəg yé, buud bwá á ban nə bwá agwágúláyé wá, bwá á shígé faam nə intúgúlí. Nkámúsá ná bwá fwó bə kú faam, ηkəmusa nə shé ja shé má bán nə shé agwágúláyé múúd ηgá lás nə shé jon dí, shé cugé nə ηkul bá faam. ²⁶ Yág íí, kəl dé í á sá nə shí í júngyag; nji, ja gaád íí, a má kaag ná: «Mə bá nyiηgə sá nə í júngyag gúl ja; nji, jâη ja, kú ntâg bə nji shí wó í bá juηgya, gwów í bá námə juηgya.» ²⁷ Ja á cí nə a bá nyiηgə sá nə í júngyag gúl ja yí, ntó má lwó nə isâ í də juηgya yí í bá wû, nəcé byâη bísə isâ nyə á té yí; í ka bá lúg nji isâ í cúgə nə ηkul juηgya yí. ²⁸ Nə ndéé, shé yógá Zembî akíba nə a yálə shé faan í cúgə nə ηkul ntaηusa yí. Shé séyúgá nə nyə mbií nyə é gwág nywa yí, sêy nə gúmə nə fúndúgá. ²⁹ Nəcé Zembî íshé jí kuda í də cumbal jígal sâ jêsh yí.

13

Mbií cug Zembî mə céél yí

¹ Kúgá yɔw cihlálə bímfwó nə bímfwó nda omínyəηâ, kəgá nə ndí shwóg. ² Bi kú wusa dúlə ηwa ójón bídí mínjów. Mpugá nə sálə bóól búúd

† **12:24** Mæcií mə Yésus mə ηgə lás lósú íjuugá Zembî mə juu sé mpáam nyé dí yí; mæcií mə Abel m̄n mə á ηgə jii nə Zembî kúndagí nyə nda mínəyηâ nyə a gwú nyə ná. **12:25** 6.4-6; 8.1; MmN 20.22 **12:26** MmN 19.18; Azh 2.6, 21 **12:28** 13.14 **12:29** Mbá 4.24 **13:1** 6.10; 10.24; 13.16; 1Pr 1.22 **13:2** Mət 18.1-8; 19.1-3; Zhb 31.32; Rom 12.13; 1Tm 3.2; 5.10; 1Pr 4.9; 3Yn 8

bwə sá ntó yí, bwə á ηwa *wəéngəles bwə nda mpu ná í á bæ wəéngəles. ³ Bi ó dɛ téduga búúd básé mímbwug dí wá, gwág bwo cey námé nda binónη bēsh wə básé mímbwugud. Bi ó dɛ téduga námé bəonη bwə ηgə bwəma nə minjugú wá, námé nda binónη bēsh wə ηgə bwəma nə minjugú myəonη. ⁴ Bi bēsh gúmálúgá bâ. Muud nda kə nə isâ í mábwam gwonú báád, nəcé Zembî mə bá yə buud ó jan̄ga nə osól ɔ mĩnəomb intúgúlí.

⁵ Kuú njəond wún í nda bæeg bæ ηgələ bɛ zəŋ *mwaanê. Bi mə jəlá nə gwág məshusug nə sâ bí bí nə ndí yí; mpugá ná Zembî nyəméfwó nyə á ci ná: «Mə abulé bwele béégya nə wo, mə abulé bwele myaas wo». ⁶ Gwə wə jí ná, shé básə nə ηkul lás nə in̄kəŋ, ci ná: «Cwamba ηgə kwíind mə, mə afúndáyé ná təə sâ; muud nyə e sá mə jí?» ⁷ Bi ó dɛ tédúgá ótówe ɔ shwóg bán bwə á bwiin̄g bí Milésú mí Zembî wá, kəndugá mitédúgá dúg nda ícug byəŋ í á shúgula ná, bí yágulag búgə bwə á bæ nə ndí yí. ⁸ Yésus-Kríst jí mbii ηgwûd wú yág, wósós múús, kə nə ndéé kú nə zhúgə. ⁹ Bi kú bíd ná minjígúlá mishús mísə mímbii mimbii myá mí yílúg bí zhíid kənd koogú. Nəcé í nywa nə mpaam mə Zembî wə í wág bí ηkul mílámúd, kú bæ məcɛɛ mə dúgyá nə idəw má. Məcɛɛ məonη mə aŋgê nə kwíind buud bwə ηgə bɛ mwo wá təə sâ.

¹⁰ Shé bəŋ shé básə nə *alatâr jí ná, buud bwə ηgə ná sɛy banda *mátúnuga dí wá bwə cúgə nə zhíi mə ηwá idəw cínəŋ. ¹¹ Ajəláci á ofada nyə á dɛ

13:3 10.34; Mat 25.36 **13:4** 1Kr 7.2-4; 1Te 4.3-8 **13:5** Mbá 31.6, 8; Flp 4.11-12; 1Tm 6.7-10 **13:6** Sôm 118.6 **13:7** 6.12; 1Kr 4.16 **13:9** Rom 14.2; Kol 2.20-22; 1Tm 4.3 **13:11** 9.7; Ləv 16.27

kə nə məcií má ócúdí «kúl í búl ηkê yí», də kə sá mátúnuga shú ná Zembî jwúg *mísám. Nji, ocúdí bəəngú mikug myán, bwá á də wú nə myo ηgwála də kə jígal bugád. ¹² Ntó námá, shú ná Yésus ηwág məcií mé mâ nyəméfwô kə sá ná kúl búúd í bág ηkêηkê kûl, nyə á kə jug nə məcəy bugád ná ndeé a yə. ¹³ Ná ndeé, shé wúgá ηgwála kə bwəma nə nyə bugád, bwá mpyényúg námá shé nda bwá á mpyény nyə ná. ¹⁴ Nəcə shé cugé nə ηgwála á kandugə kandugə wa shí gaád; shé ηgə sɔ wəəng ηgwála í bá zə bə yí. ¹⁵ Ná ndeé, nda Yésus nyə a sá ntó ná, shé dúgá ságusə Zembî ja jêsh, mətúnuga ó máci. Ntó ji ná mimpu míshé míjəlá nə jaaw búúd ná jíná dé dúsə nə mpífá. ¹⁶ Bi kú wusa dúlə kwíind bóól búúd nə dúlə yána ísá bín, nəcə mbií mátúnuga wəəng wə Zembî má də gwág nywa yí.

¹⁷ Otówe ɔ shwóg bán bwá ηgə ji ηkasə shú *míshíshim mín, bwá bá námá kə jaaw Zembî séy bwá á sēy shú dán yí. Ntó, ságá bwo məgwág, kyeyugá íjwúga byánúđ, shú ná bwá sáág séy ján nə məshusug kú tədəwa. Bwá ká tədəwa, í nda bə bí nə mfií. ¹⁸ Dugá jəgula nə Zembî shú dúsú. Jísú kóómb di, sə ηgə mpu ná milâm mísə sə ná sán, sə ηgə ntâg námá she cugə ja jêsh mbií í jəla yí. ¹⁹ Mə téég bí məbwə ná bi jəgulag nə Zembî, a sáág ná mə lálug nyiŋgə zə kwey bî.

Ibwádán nə məbáda

13:12 11.26; Mat 27.31-33 **13:14** 11.9-10, 13, 16; 12.22, 28; Flp 3.20; 2Kr 5.6; 1Pr 2.11; Mbú 21.2 **13:15** Ifz 5.19-20; Sôm 50.14, 23
13:16 Gal 6.10; Flp 4.18 **13:17** Eze 3.17; Mís 20.28-31; 1Kr 16.16
13:18 10.22; Rom 15.30; 2Kr 1.12; Mís 24.16

20 Zembî á mpwogé, nyə muud nyə á gwûmushi Yésus, Cwámba íshé, mbaagulə itəw anúnî yé, nyə á cɛ sɔ́ á kandugə kandugə nə məcií mé. 21 Zembî wəəngú yág bí ηkul nó bi sáág sâ ányunywaâ jêsh á céel yí. A sáág nó shé bág váál á gwág nywa yí, kwon mə Yésus-Krîst dî. Yésus-Krîst ηwág gúmə kandugə á kandugə! Amen! 22 Bwaang, mə jəgula nə bí nó bi jísówúg lósú mə ηgə yáág nə bí nə ndí ga. Kálad nyəméfwó mə mə cilə bí yé nyə agwááyé. 23 Mə cɛel jaaw bí nó bwə mə bíd *mínyəηú íshé Timotê; á ká læel wós wa, sá sə mú zə dúg bí. 24 Bi ɔ́ bəda mə otówe ɔ́ shwóg bún bēsh nə buud ɔ́ Zembî bēsh. Bəəng wâ Italí bwə ηgə bəda bí. 25 Zembî kə sá bí bēsh mpaam.

13:20 mpwogé: 12.14; Rom 5.1; 2Kr 13.11 sɔ́: 8.6 məcií: 9.12

13:21 Ifz 2.10; Flp 2.12-13 **13:23** Timotê: 1Kr 4.17 **13:25**
Gal 6.18

Kálaad Zεmbî : Sə́ á Gúgwáan New Testament in Makaa

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makaa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makaa

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
d1606f4a-0ada-5be8-9b44-23b40e4b3495